

Skal vi i fællesskab (så) gøre noget ved det?

Af Per Mogens Petersen

I forbindelse med høringen af udviklingsplanen for bibliotek.dk 2005 – og ved flere andre lejligheder – er der fremsat kraftige opfordringer til at undgå paralleludvikling mellem på den ene side DEF og på den anden side DanBib/bibliotek.dk.

Per Mogens Petersen
Direktør for Netdivisionen, DBC,
som bl.a. omfatter DanBib og bibliotek.dk
email: pmp@dbc.dk

Det er ikke teknikken, der forhindrer konvergens

Danmarks Forskningsbiblioteksforening skriver bl.a. i sit svar, at projektet vedr. licensbelagte ressourcer skal foregå i samarbejde med DEF. Projektet, der i første omgang er et notat om mulighederne, er dog ikke pt. besluttet igangsat. Forum for Fjernlån skriver, at i samarbejde med DEF bør brugerne også have denne mulighed – altså adgang til licensbelagte ressourcer, via bibliotek.dk.

Lederforum for Special- og Forskningsbiblioteker skriver, at de – vedr. de licensbelagte ressourcer via bibliotek.dk – ser store perspektiver for de mindre forskningsbiblioteker, men det er vigtigt at arbejdet foregår i samarbejde med DEF.

Forskningsbibliotekernes Chefkollegium opfordrer til, at projekter vedr. adgang til netressourcer i bibliotek.dk bør undersøges, og evt. koordineres med udviklingen af andre netbiblioteker, bl.a. i DEF-regi.

DEFs programområde for Brugerfaciliteter anbefaler varmt bl.a. at projektet vedr. licensbelagte ressourcer igangsættes – og at programområdet gerne bistår projektet.

I fortsættelse af udredningsarbejdet om fremtidens fælleskataloger i Danmark foreslog vi i efteråret 2002, at der blev holdt et møde om den fremtidige fælles udvikling med repræsentanter for DEF, BS og DBC. Det førte til et heldagsseminar om konvergens mellem DEF og DanBib/bibliotek.dk den 15. januar 2003, hvori

der deltog repræsentanter for folke- og forskningsbiblioteker, Biblioteksstyrelsen og DBC. Udover en gennemgang af de forskellige systemer med hensyn til teknik, arkitektur og infrastruktur blev især fjernlån, bøger-til-døren, elektroniske tidsskrifter, usability og standardisering drøftet. På seminaret konstaterede deltagerne, at det ikke er teknikken i systemerne, der forhindrer konvergens!

Bibliotek.dk – Avanceret søgning for studerende mv.

En brugerundersøgelse, gennemført i efteråret 2004, viser bl.a. at 40% af brugerne af bibliotek.dk er studerende, og at 37% af samtlige brugere anvender bibliotek.dk i studieøjemed. Derfor har DBC foreslået at Kommandosøg på bibliotek.dk ændres og udbygges til en Avanceret søgeside, som kan imødekomme de behov som bl.a. de studerende har. Vi får enslydende meldinger om, at den nuværende kommandosøg er lige ”avanceret” nok! Løsningen skal hjælpe brugerne til at lave avancerede søgninger og gøre dem opmærksom på muligheder, som er særlig interessante for denne målgruppe. Biblioteksvejviseren skal suppleres med data om forskningsbibliotekernes fagområder – samt åbne for fjernoprettelse af låner.

Netpunkt.dk – Udvidet søgning for forskere mv.

Flere forskningsbiblioteker stiller netpunkt.dk til rådighed for deres brugere; søgesiden kan via brugertjek give adgang

til lokalt udvalgte ressourcer og funktioner. Som oplagte eksempler kan nævnes DanBib, incl. de udenlandske poster fra især Library of Congress og British Library som ikke indgår i bibliotek.dk, BookData, Deutsche, WorldCat og ArticleFirst. Udover søgning er funktioner som overvågning via profiler (SDI-søgninger) og bestillinger yderst relevante. Der kan evt. udvikles en særlig søgeside til denne målgruppe.

Det digitale bibliotek

En særlig søgeside eller et særlig funktionsvalg i bibliotek.dk, som giver adgang til alle typer digitale ressourcer (netdokumenter, elektroniske tidsskrifter, e-bøger, netmusik, faglige links, fagportaler, netbiblioteker etc.) – og kun digitale ressourcer, er yderst relevant. Funktionen er ikke specielt rettet mod DEF-brugerne, men mod alle typer af brugere, som eftersøger ”ressourcer på nettet”. Det er oplagt at lave denne tjeneste, som i særlig grad imødekommer de brugere, der ønsker indholdet leveret her og nu. De forskellige materials tilgængelighed skal være tydelig, fx hvad der er frit tilgængeligt, hvad der er adgang til som tilmeldt bruger på de forskellige biblioteker, og hvad der er adgang til mod betaling. Søgesiden bør laves i forbindelse med ny brugergrænseflade i 2005.

Hvad kan du og/eller dit bibliotek gøre?

Støt op om udviklingen af bibliotek.dk – enten direkte til Biblioteksstyrelsen eller via Det Biblioteksfaglige Udvalg; bibliotek.dk betales af staten.

Støt op om udviklingen af DanBib – enten direkte til DBC eller via DBCs Fagråd; DanBib+ aktiviteter betales af rekvirenterne, fx enkelte biblioteker og DEF-programområder.

Digitale selvbetjeningsløsninger

Biblioteksstyrelsen er indgået i en storstilet kampagne under Den Digitale Taskforce om digitale selvbetjeningsløsninger – med bibliotek.dk som løsning. Kampagnen starter til august. Her følger så nogle tjekpunkter, som I bør have overvejet endnu en gang inden kampagnen for alvor går i gang:

- Står bibliotekets navn på alle de web-sider, brugeren møder – eller forventes det, at brugerne læser URL'er?
- Viderestiller I ved 0-hit til bibliotek.dk og/eller Google – uden at brugeren skal genindtaste søgningen – eller ender brugeren i en blindgyde?
- Har I indført Z-bestil, dvs. implementeret den fuldautomatiske bestillingsproces med alle transaktioner som fornyelse, reservationer etc. samt

besvarelser herpå? Pt. har 41 folkebiblioteker og 0 forskningsbiblioteker gjort det! Fra bibliotek nr. 41 modtog vi følgende: *Det virker perfekt. Nu halvtvejs oppe ad dagen, hvor vi kan se hvilke enorme lettelser det giver, er vi nærmest lykkelige!*

- Har I indført automatisk låner tjek? Pt. har 45 folkebiblioteker og 0 forskningsbiblioteker gjort det!
- Er I rustet til forsøg med automatisk fjernlån, dvs. fuldautomatisk behandling af bibliotek.dk- og DanBib-bestillinger? Vi har netop udsendt invitation til 5 forskningsbiblioteker og 7 folkebiblioteker, som skal starte arbejdet.

Hvad bør du og/eller dit bibliotek gøre?

Lad jeres systemadministrator kontakte jeres systemleverandør – I er meget velkomne til at indhente yderligere specifikationer hos os.

Adgang til ressourcer med adgangskontrol

I øjeblikket anvender vi, dvs. biblioteker, DEF og DBC forskellige metoder og data-modeller for adgangskontrol, som stritter i alle retninger. Det bør vi koordinere og standardisere! Det kunne være første skridt på vejen mod integrerede bruger-

rettigheder, det sømløse bibliotek, fælles lånerkort, fælles lånerregister. Der skal med sikkerhed gennemføres flere eksperimenter, men i det lidt længere perspektiv er det vores PLIGT at implementere en fælles løsning; det er brugerne, der skal være vinderne!

Harmonisering af brugergrænseflader

Er I parat til at drøfte mulighederne for en harmonisering af brugergrænseflader? Kravet til profilering af de enkelte biblioteker har medført et krav til teknologien, nemlig at alle basale ydelser og services skal stilles til rådighed som webservices. Der bør være plads til en løsning, der kombinerer en harmonisering af brugergrænsefladerne med webservices, fx i form af en standardbrugergrænseflade, der kan bruges, som den er – eller give plads for lokale tilpasninger. Er det i brugernes interesse, at der sker en harmonisering af brugergrænsefladerne – eller er det i biblioteksejernes interesse, at der sker en profilering – eller...?

Hvad kan du og/eller dit bibliotek gøre?

Sæt standardisering på dagsordenen i DEF-projekter. Sæt profilering vs. harmonisering på dagsordenen i DEF-sammenhæng. Vi deltager meget gerne i drøftelserne.

Der var engang et lille land...

Landet var styret gennem grevskaber, hertugdømmer og kongedømmer. Og enhver ville gøre det bedste på sin måde. Men så en dag fattede overkongen Kong V Enes R mod og fremsatte følgende lovforslag:

1. Der skal indføres fælles pasordning mellem alle grevskaber, hertugdømmer og kongedømmer (adgangskontrol til licensbelagte ressourcer så brugerne opnår maksimale brugerrettigheder)
2. Alle byskilte, sogneskilte og gadenavne (websider) skal være identificerbare og tydelige (husk navnet, så kommer borgerne igen)
3. Der må ikke være lukkede veje og stier (ingen søgning bør ende i en blindgyde)

4. Der skal være 100% ligestilling (fuld integration mellem søgning i digitale og faste ressourcer)
 5. Der skal bygges en hjælpsom vej til rigets skatkamre, som også kan bruges af fodgængere og cyklister (søgeside for studerende i bibliotek.dk)
 6. Der skal være én ajourført vejviser for hele kongeriget (VIP som webservice)
- Om lovforslaget blev vedtaget og ført ud i livet - ja, det hører fremtiden til....